

Pieniä kouluja ja yhdysluokkia tarvitaan tulevaisuudessakin

Aluehallintovirastot järjestivät yhteistyössä kaksipäiväisen Pienkouluseminaari II Hämeenlinnassa 8.–9.10.2013. Seminaariin osallistui muun muassa kansainvälisesti tunnettu kyläkoulututkija professori emeritus Karl Jan Solstad Norjasta sekä opettajia, rehtoreita, vanhempia, hallinnon edustajia ja tutkijoita.

Pienten koulujen olemassaolon kysymyksiä pohditaan globaalisti eri puolilla maailmaa. Pienet koulut mahdollistavat lapsiperheiden asumisen maaseudulla myös tulevaisuudessa, totesi professori emeritus Karl Jan Solstad avauksessaan. Suomessa perusopetusta antavien koulujen verkosto painottuu edelleen alle 100 oppilaan kouluihin, joita vuonna 2010 oli 44 prosenttia kaikista kouluista. Alle 50 oppilaan pienet koulut ovat edelleen merkittävä osa koulutusjärjestelmää. Niiden osuus on noin 25 prosenttia peruskouluista.

Pieniä kouluja, erilaisia oppimisympäristöjä ja yhdysluokkia on myös tulevaisuudessa. Opetushallitus huomioi yhdysluokkaopetuksen uudistaessaan opetussuunnitelman perusteita. Yhdysluokkia käytetään Suomessa sekä oppilasmäärän pienuuteen liittyvistä syistä että eri ikäisten oppilaiden yhdessä toimimisesta saatavien pedagogisten hyötyjen vuoksi. Aluehallintovirastojen selvityksen mukaan Suomessa yhdysluokkia on noin 16 prosenttia kaikista opetusryhmistä.

Yhdysluokkapedagogiikan erityiset edut liittyvät lapsen sosiaaliseen kasvuun ja omatoimisuuteen. Yhteisöllinen toiminta taas vähentää koulupudokkaita ja ehkäisee syrjäytymistä. Käytännön tueksi pienet koulut tarjoavat monesti ainutkertaisen erilaisia oppimisympäristöjä. Yhdysluokkapedagogiikka on erittäin arvostettua maailmalla ja arviolta 30 prosenttia koululuokista on edelleen yhdys- tai eri-ikäisluokkia.

Opettajankoulutuksen on edistettävä opettajien yhdysluokkaopetuksen tietämystä ja osaamista sekä annettava tarvittavia tietoja "koulu yhteisössä – yhteisö koulussa" -tyyppisestä ajattelusta. Opettajankoulutuksessa ei tällä hetkellä kuitenkaan riittävästi oteta huomioon pienten koulujen toimintaolosuhteita ja erityispiirteitä. Myöskään täydennyskoulutusta ei ole riittävästi tarjolla ajatellen maaseudun pienten koulujen opettajien tarpeita.

Pienet koulut tukevat hyvin yhteisöllisyyteen liittyvien kasvatustavoitteiden toteutumista. Muuttuvassa kuntakentässä ja kouluverkon edelleen harventuessa kannattaa kuntien tehdä seutukunnallista yhteistyötä kouluverkkosuunnittelussaan, jotta kohtuullinen perusopetuksen saavutettavuus voitaisiin turvata kaikille lapsille. Erityisesti on otettava huomioon lapsiin kohdistuvat vaikutukset sekä koulutuksellinen tasa-arvo.

Suomen peruskoulutus on kansainvälisessä vertailussa ollut kustannustehokasta huolimatta pienistä kouluyksiköistä. Hyviin suorituksiin on mahdollisuus erikokoisissa kouluissa koko Suomessa.

Lisätietoja antavat:

Pienkoulututkijat

Holappa, Arja-Sisko, KT, [arja-sisko.holappa\(at\)oph.fi](mailto:arja-sisko.holappa(at)oph.fi)

Karlberg-Granlund Gunilla, KT, [gunilla.karlberg-granlund\(at\)abo.fi](mailto:gunilla.karlberg-granlund(at)abo.fi)

Kilpeläinen Risto, KT, rehtori, rikilpel(at)hotmail.com

Peltonen Taina, KT, sivistystoimenjohtaja, taina.peltonen(at)manttavilppula.fi

AVlen edustajat

Kari Lehtola, sivistystoimen ylitarkastaja, Itä-Suomen aluehallintovirasto, puh. 040 505 0740, kari.lehtola(at)avi.fi

Elisa Suutala, Lapin aluehallintovirasto, opetustoimen ylitarkastaja, puh. 0295 017 385, elisa.suutala(at)avi.fi

Seminaarissa puhui mm. yksi maailman johtavista pienkoulututkijoista, professori Karl Jan Solstad Norjasta. Solstad korostaa pienten koulujen merkitystä globaalisessa yhteiskunnassa.

Kuva: Sören Granlund